Toezegging Wethouder Van Bijsteren (commissie Ruimte dd 24 februari 2022) nadere info over (1) menukaart, (2) omgaan met participatie, (3) hoe doelgroepen bereikt worden waarvoor investering een drempel is en (4) gebiedsfonds (R2207)

1. Leeswijzer

De toezegging is veelzijdig en draait in het essentie om meer informatie over participatie in zonne-energie projecten binnen de gemeente Harderwijk. Er is geen specifieke (1) menukaart ontwikkeld, onderstaand overzicht van lopende en op te starten initiatieven kan als menukaart worden gelezen. Hierbij wordt duidelijk op welke verschillende manieren (2) wordt omgegaan met participatie en (3) hoe doelgroepen bereikt worden waarvoor investering een drempel is. Informatie over (4) het gebiedsfonds is aansluitend opgenomen.

2. Participatie in zonnebeleid

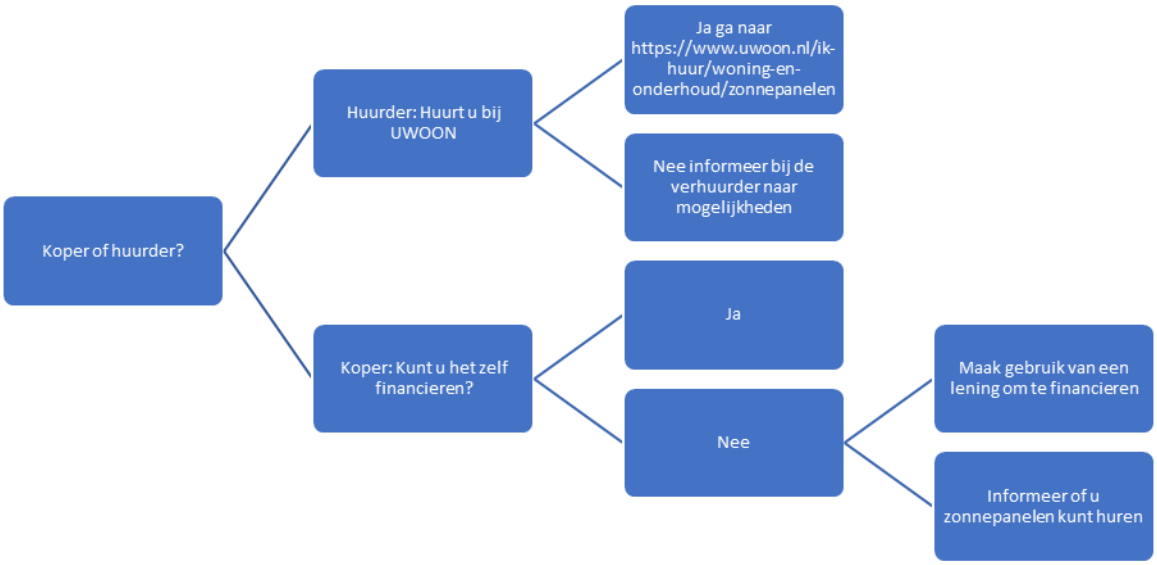
Participatie is een breed begrip en wordt op verschillende manieren gebruikt. In de toegezegde informatie zitten verschillende soorten participatie. In deze memo maken we daarom onderscheidt in drie lagen van participatie.

A. Het bevorderen van deelname aan de samenleving en zorgen dat iedereen moet kunnen meedoen.
B. Het betrekken van de samenleving bij het opstellen van beleid of de omgeving bij (ruimtelijke) initiatief (Vanuit de Omgevingswet verplichte participatie bij ruimtelijke initiatieven.);
C. Inwoners en ondernemers laten meefinancieren, mee-ontwikkelen en/of meebeslissen bij een (ruimtelijk) ontwikkeling.

A. Bevorderen meedoen energietransitie

Iedereen moet mee kunnen doen in de energietransitie, al is dit voor de een makkelijker dan voor de ander (bijvoorbeeld door financiële draagvlak of eigendom van de woning). Om te zorgen dat iedereen mee kan doen zijn de volgende middelen reeds beschikbaar:

- Leningen om te helpen bij de financiering.
    - Als gemeenten stellen we de toekomstbestendig wonen lening beschikbaar aan inwoners die hun woning willen verduurzamen. Via de lening is het mogelijk om de aanschaf van zonnepanelen op dak mee te financieren. In de lening zijn vier verschillende soorten beschikbaar afhankelijk van de situatie. Meer informatie op https://www.harderwijk.nl/wonen-en-verhuizen/lening-toekomstbestendig-wonen
    - Landelijke is de energiebespaarlening beschikbaar, https://www.warmtefonds.nl/particulieren. Bij deze lening geldt wel dat maximaal 75% van de lening gebruikt kan worden voor de financiering van zonnepanelen. De overige 25% moet geïnvesteerd worden in een andere duurzaamheidsmaatregel.
- Woningcorporatie UWOON biedt huurders de mogelijkheid om zonnepanelen op de woning te laten leggen. UWOON betaalt 10% van de kosten en de andere 90% worden door de huurder maandelijks via de servicekosten betaald, https://www.uwoon.nl/ik-huur/woning-en-onderhoud/zonnepanelen.
- De mogelijkheid om zonnepanelen te huren wordt door meerdere partijen aangeboden. In dit geval is een investering en geld lenen niet nodig. Echter is het huren van zonnepanelen in veel gevallen maandelijks duurder dan zelf te investeren en te financieren met een lening.
- Inwoners welke geen (geschikt) dak hebben kunnen via de lokale energiecoöperatie Endura investeren in lokale zon op dak projecten of duurzame energie inkopen van deze projecten.
- Collectieve inkoopacties zonnepanelen. Door collectief zonnepanelen in te kopen, kan een goedkoper tarief worden aangeboden. De gemeente Harderwijk en Veluwe Duurzaam hebben dit in 2018/2019 georganiseerd. Na vaststelling van het zonbeleid worden in de komende jaren twee collectieve inkoopacties zonnepanelen georganiseerd. Daarnaast organiseren commerciële aanbieders zelf ook collectieve inkoopactie.

Daarnaast worden vanuit het duurzaamheidsloket verschillende middelen ingezet om inwoners te helpen en adviseren bij het verduurzamen van de woning en het verlagen van het energieverbruik.

- Energiebespaarweken (Korting op energiebesparende maatregelen in de bouwmarkt)
- Workshop 'Isoleren en besparen' voor inwoners met een kleine beurs
- Supportteam voor huurders
- Energiebespaartas
- Energiebieb voor huurders
- Aanbod schoonmaken en inregelen ventilatiesystemen
- Energiecoach
- Energiemaatje (energiemonitor met begeleiding)
- Energieadviseur
- Deur dicht! Licht Uit campagne voor kinderen

Om inwoners bewust te maken van de verschillende middelen die er zijn wordt hierover gecommuniceerd via verschillende kanalen onder andere door gebruik te maken van:

- Het duurzaamheidsloket Veluwe Duurzaam, www.veluweduurzaam.nl;
- De duurzaamheidswebsite gemeente Harderwijk, www.duurzaaminharderwijk.nl;
- Het Duurzaam InfoPunt(DIP) Harderwijk, Donkerstraat 44 (Pop-up t/m augustus);
- De gemeentepagina in de Harderwijker Courant;
- Via communicatiekanalen van partners zoals de woningcorporaties UWOON en Omnia Wonen, lokale energiecoöperatie Endura en netbeheerder Liander;
- Tijdens georganiseerde bijeenkomsten.

B. Betrekken samenleving/omgeving

Het betrekken van de samenleving en/of de omgeving kan leiden tot meer betrokkenheid en groter vertrouwen in de overheid, het beleid en de (ruimtelijke) initiatieven. Als de samenleving/omgeving goed betrokken wordt en de ruimte er is om kritisch mee te denken ontstaat er beter beleid of (ruimtelijk) initiatief.

Voor het opstellen van het zonbeleid zijn de volgende acties ingezet om de samenleving te betrekken bij het opstellen van het zonbeleid:

- De volgende externe partijen zijn geconsulteerd:
    - Stedenbouwkundig beraad: stedenbouwkundige kwaliteit;

    - ODNV: advies biodiversiteit;
    - Endura: advies stimuleren inwoners;
    - Liander: advies net congestie;
    - Veluwe Duurzaam: advies stimuleren inwoners;
    - Regionale Energie Strategie: aansluiten bij de RES.
- Met de raad is in september 2021 een oriënterende werksessie georganiseerd rondom keuzes, afwegingen en dilemma's bij inpassing van zonnepanelen.
- Aansluitend op het Raadsbesluit: Een inloopbijeenkomst waarbij inwoners worden geïnformeerd over het Beleid inpassing zonnepanelen
- Wanneer het college in 2024 of later de raad voorstelt trede 2 en/of 3 te openen wordt in dat voorstel een uitgebreide inspraakprocedure rondom participatie van inwoners worden meegenomen.

Voor projecten met zonnepanelen op multifunctionele locatie en zonnevelden (in de toekomst als deze toegestaan worden) te realiseren, wordt net als bij andere (ruimtelijke) initiatieven verwacht dat deze voldoen aan de participatie eisen vanuit de omgevingswet. Dit betekent dat de omgeving op tijd betrokken moet worden door de initiatiefnemers bij de ruimtelijke ontwikkeling. Op deze manier kunnen ze kritisch mee denken om het project te verbeteren. De participatie eisen voor initiatiefnemers vanuit de omgevingswet die de gemeente Harderwijk stelt worden nog uitgewerkt.

C. Meefinancieren, mee-ontwikkelen en/of meebeslissen
In hoofdstuk 6 van het zonbeleid wordt dit beschreven. Het draagvlak voor de energietransitie ontstaat wanneer omwonenden van zonnevelden niet alleen de lasten, maar ook de lusten ervaren van de installatie. Daarom streeft de regio Noord-Veluwe, in lijn met het Klimaatakkoord, naar minimaal 50% lokaal eigenaarschap. Dit biedt ruimte aan lokale ontwikkelaars en coöperaties zoals Endura om mee te investeren met initiatieven.

Het juridisch afdwingen van participatie als onderdeel van een projectinitiatief waarvoor een vergunning wordt aangevraagd is in beginsel niet mogelijk. Wanneer het gaat om gronden die in eigendom zijn van de gemeente Harderwijk, kan de gemeente zelf bepalen welke voorwaarden gelden, dus ook op het gebied van participatie.

De invulling van de 50% participatie kan bestaan uit onderstaande genoemde elementen of een combinatie daarvan:
- De energie kan verkocht worden aan een leverancier die klanten de mogelijkheid biedt de zonne-energie rechtstreeks en voordelig uit het park af te nemen (administratief te verrekenen).
- De installatie, of een deel daarvan, kan via de Subsidieregeling Coöperatieve Energieopwekking (SCE) worden geëxploiteerd. Mensen kunnen die zich verenigen in een coöperatie en zo deelnemen aan de opbrengsten van de zonnepanelen.
- Via crowdfunding kunnen initiatiefnemers een deel van de benodigde investering lokaal werven. Omwonenden kunnen op die wijze een financieel rendement realiseren op hun inleg, die zij met rente terugkrijgen vanuit de projectkasstromen.

De eis van 50% lokaal eigenaarschap geldt niet voor zon op dak. Natuurlijk kunnen bedrijven die hun daken vol leggen met zonnepanelen zelf bepalen om inwoners te betrekken bij hun project. Mogelijk in samenwerking met een coöperatie zoals Endura.

Om bij projecten van initiatiefnemers buiten Harderwijk te zorgen voor lokaal gewin (naast de bijdrage aan de Harderwijker energiedoelen), voorziet het zonbeleid dat initiatiefnemer die geen partij uit de gemeente Harderwijk is, gebruik moet maken van een van de volgende twee opties:
1. Het oprichten van een speciale exploitatie-entiteit (Special Purpose Vehicle, SPV) voor het projectinitiatief waarbij een Harderwijker bedrijf, organisatie of energiecoöperatie voor 50% aandeelhouder wordt, naast de initiatiefnemer zelf;
2. Het coöperatief exploiteren van 50% van het projectvermogen via de Postcoderoosregeling, met gedeelde dan wel aparte netaansluiting.

3. Windenergie Duurzaamheidsfonds

Tijdens de behandeling van het zonbeleid werd ook gevraagd naar het gebiedsfonds/duurzaamheidsfonds. Dit staat alleen los van het zonbeleid. Het duurzaamheidfonds is één van de participatievormen die voor het project Windenergie Lorentz wordt onderzocht en uitgewerkt. Het windenergie project is vertraagd door de Raad van State procedure. Er zijn 2 twee beroepschriften ingediend tegen het bestemmingsplan bij de Raad van State. De behandeling van deze beroepsschriften duurt veel langer dan eerder verwacht. De verwachting is dat deze beroepsschriften in juli op zijn vroegst worden behandeld. Afhankelijk van dit traject kan het projectplan met daarin de businesscase worden afgerond en komt er een voorstel naar de Raad.

4. Vervolg

Onderdeel van het beleid Inpassing zonnepanelen is de implementatie zoals beschreven in hoofdstuk 5 van het zonnebeleid. Het ontwikkelen van goede communicatiemiddelen zoals een menukaart en doelgroepgebonden informatie maakt daar uitdrukkelijk onderdeel vanuit. Dit is als zodanig ook in hoofdstuk 5.1 en verder beschreven en begroot in de begroting zoals opgenomen in hoofdstuk 5.6. Het overzicht zoals beschreven in hoofdstuk 2 en 3 van het zonnebeleid is mede input om deze communicatiemiddelen vorm en inhoud te geven na vaststelling van het Beleid inpassing zonnepanelen.